

65. Sebes pisztráng – *Salmo trutta m. fario* (LINNAEUS, 1758)

Család: Pisztrángfélék (Salmonidae)

Angol név: Brown trout

Német név: Bachforelle

Legkisebb kifogható méret: 22 cm. Tilalmi idő: október 1 – december 31.

Ismertetőjegyek

Teste orsószerű, oldalról kevésbé lapított. Feje nagy, orra tompa és rövid, nem éri el a szem átmérőjének kétszeresét. Szája nagy és csúcsba nyíló, fogai erős ragadozófogak. Felső állkapcsa eléri a szem hátsó szélének vonalát, vagy túlnyúlik azon. Hátúszójában 9-11, farkalatti úszójában 7-9 elágazó sugár van. Hát- és farokúszója között kicsiny zsírúszót visel, farokúszójának széle kevésbé beöblösödő. Pikkelyei aprók, számuk az oldalvonalon 115-130. Hátát, oldalát, esetleg úszóit világos udvarral körülvett fekete és rendszerint piros pettyek is díszítik. A fiatalok testoldalán az ezüstös alapszínnél kissé sötétebb, nagy foltok is láthatók. Alkalmas élőhelyen több kilós testtömeget is elérhet, de természetes vizeinkben ritkán akadnak 30 centinél nagyobb példányok. A hazai horgászrekord 5,5 kg (1977).

Hasonló fajok

Legjobban a *szivárványos pisztráng* (66) hasonlít hozzá, de annak testén és úszóin csak fekete pettyek vannak, a pirosak teljesen hiányoznak, felső állkapcsa nem ér el a szem hátsó széléig, testoldalán pedig általában egy ibolyaszínű sáv látható. A *pataki sziaibling* (64) hátát sárga erezet díszíti. A *galóca* (63) nyúlánkabb, orra hosszabb, oldalvonalán a pikkelyek száma 180-200, és róla is hiányoznak a piros pettyek. A *pénzes pér* (62) szája kisebb – felső állkapcsa legfeljebb a szem eleje alá ér –, hátúszója hosszabb és magasabb

Környezet

Eredetileg tengerben élő faj, amely csak szaporodás idején keresi fel az édesvizeket. A nálunk élő forma, a sebes pisztráng teljesen áttért az édesvízi életmódra, kitűnően idomulva a bővizű hegyi patakokban és folyókban uralkodó viszonyokhoz. A sebes sodrású, oxigéndús hideg vizeket kedveli,

amelyek róla kapták a pisztrángzóna elnevezést, és különösen szívesen foglalja el a kisebb vízesések és zúgók alatti medencéket.

Táplálék

Zömmel bolharák, ászkarák, rovarlárvák és vízre hulló rovarok alkotják a táplálékát, de a nagyobb példányok halakat is zsákmányolnak.

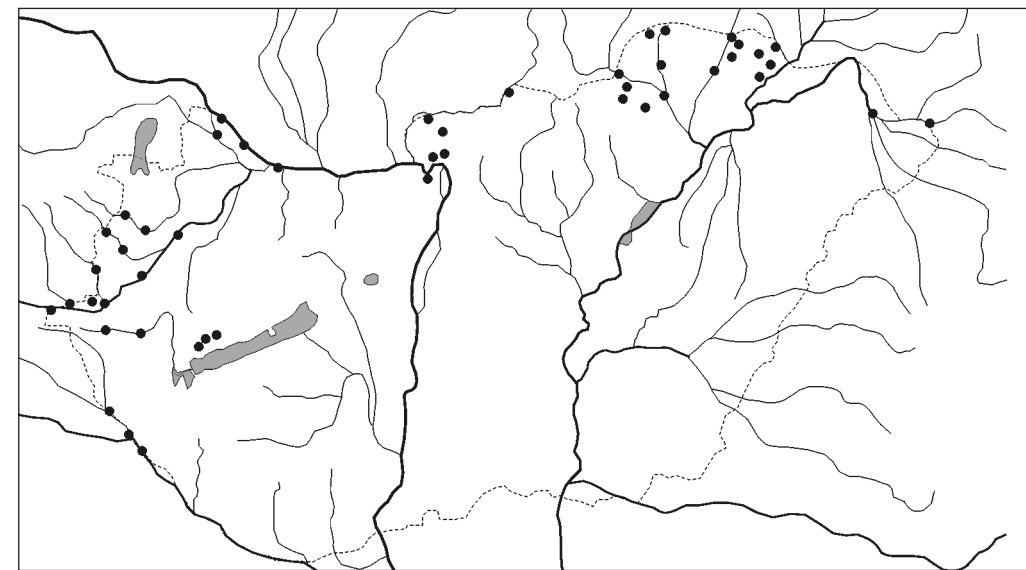
Szaporodás

Általában 4 évesen válik ivaréretté, szaporodása októbertől decemberig tart. A nőstény a hegyi patakok felső folyásán a mederfenéken készített mélyedésbe rakja ikráját, amelyet a megtermékenyítés után sóderrel takar be. A 4-5 mm átmérőjű ikraszemek száma példányonként 200 és 1000 közt változik.

Elterjedés

Őshonos halunk, amely eredetileg csak Európa édesvizeiben élt, de a telepítésekkel már szinte minden kontinensre eljutott. Kis vízhozamú középhegységi patakjaink többnyire nem felelnek meg igényeinek, önfenntartó állománya csak nagyon kevés vízünkben alakulhat ki, de a telepítések és a halak vándorlási hajlama következtében elég sok helyen megtalálható. Alkalmanként a tengeri pisztráng (*Salmo trutta m. trutta*) egy-egy példánya is előkerül a Duna (2003) és a Tisza hazai alsó szakaszairól (Szeged, 2004).
Lelőhelyei:

- Öreg-Duna, Mosoni-Duna, Duna, Rápce, Rába, Szakonyfalui-patak, Lapincs, Pinka, Strém, Gyöngyös-patak, Apátkúti-patak, Ipoly, Kémence-patak, Csarna-patak, Királyréti-patak,
- Zala, Lesence, Viszlói-patak, Eger-víz,
- Dráva, Mura,
- Tisza, Ronyva, Bózsza, Kémence-patak, Tolcsva-patak, Sajó, Bán-patak, Szalajka, Bódva, Jósza, Garadna, Szinva, Hernád, Cserenkő-patak, Nagy-patak, Gönci-patak,
- egyéb patakok, folyók.

Jelentőség

Legízletesebb halaink egyike, szaporításával és nevelésével már igen régen foglalkoznak. A pisztrángos vizekben bővelkedő országokban a termelése és a horgászata is nagy hagyományokkal rendelkezik, nálunk kisebb jelentőséggel bír.